

KBLS vidusskolas vēstures klase - Historiogrāfija

Vārds: _____

2017. gada 1. aprīlis

No "Saldus Avīzes" raksta *Prezidenta Kārļa Ulmaņa dzīves gājums*, 1939. gada 24. decembrī.

1903. g. Kārlis Ulmanis iestājās Leipcigas lauksaimniecības institūtā. 1904. g. martā viņš ieradās Latvijā, lai nodibinātu uz laukiem pirmās lopkopības pārraudzības b-bas. 1905. g. viņš beidza Leipcigas lauks. institutu kā cand. agr. un sāka darboties Valmierā kā Kauguru lauks. b-bas inspektors un «Lauksaimnieka» redaktors. Šī laikraksta slēdās Kārlis Ulmanis pauda Latvijas patstāvības domu un prasīja pilnīgi latviskas skolas. Krievu varas vajāts, Kārlis Ulmanis izbrauca uz Vāciju, kur 1906./7. g. strādāja par skolotāju Saksijā, Annabergas lauks. skolā, bet vēlāk devās uz Ziemeļamerikas Sav. Valstīm. Tur viņš iestājās Nebraskas Linkolna universitātes lauksaimniecības fakultatē, to beidza 1909. g.; atstāts pie universitātes par lektoru. Viņš bija arī piensaimniecības uzņēmuma vicedirektors, rakstīja lauksaimniecības grāmatas latv. zemkopjiem, līdzstrādāja «Zemē», «Baltijas Lauksaimnieka», «Dzimtenes Vēstnesī» u. c. 1913. g. rudenī Kārlis Ulmanis atgriezās tēvzemē

Pasaules kara laikā viņš rosīgi darbojās evakuācijas komisijā, vēlāk Valmierā bēgļu apgādāšanas komisijas priekšgalā, 1915. g. — Rīgas lauksaimn. centralbiedrībā. 1917. g. aprīlī Kārli Ulmani ievēlēja Vidzemes zemes padomē, bet padome savukārt ievēlēja viņu par Vidzemes vicegubernatoru. Tajā pašā mēnesī viņš nodibināja Zemnieku savienību, par kuras vadoni palika visu tās pastāvēšanas laiku. Pēc Rīgas krišanas vācu rokās Kārlis Ulmanis vadīja demokrātisko bloku. 1918. g. maijā, ievēlēts par Rīgas lauksaimniec. centralbiedrības sekretaru, viņš līdz ar b-bu pārcēlās uz Priekuljiem. 15. nov. Valkā sanāca Zemnieku savienības kongress, kurā Kārlis Ulmanis aicināja dibināt Latvijas valsti. Kongress vienprātīgi tam piekrita, un Kārlis Ulmanis ar 13 delegātiem brauca uz Rīgu šo lēmumu piepildīt. 17. nov. Tautas padome savā konstruēšanās sēdē uzdeva Kārlim Ulmanim sastādīt neatkarīgās Latvijas pirmo ministru kabinetu — Pagaidu valdību.

Kārlis Ulmanis bija ministru prezidents līdz 1926. g. 6. maijam, bet no 1926. g. 7. maija līdz tā paša g. 18. dec. ārlietu ministrs. No 1931. g. 27. mar.—1931. g. 5. dec. Kārlis Ulmanis bija atkal ministru prezidents un ārlietu ministrs, tāpat no 1934. g. 18. marta. 1934. g. 15. maijā Prezidents Kārlis Ulmanis kopā ar ģen. J. Balodi atlaida saeimu, apturēja partiju darbību, nostājās savas tautas priekšgalā un nodibināja autoritāro vienības valsti. No tās dienas Prezidentam Kārlim Ulmanim piekrit valsts atjaunotāja slavas spožums. No 1934. g. 19. maija līdz šim viņš ir ministru Prezidents, bet no 1936. g. 11. apr. arī Valsts Prezidents. Pavisam Kārlis Ulmanis bijis ministru prezidents 9 reizes, trīs reizes ārlietu ministrs, divreiz zemkopības ministrs, vienreiz apgādības ministrs un kara ministrs.

No *Latvijas PSR Mazās Enciklopēdijas*, 1970. gadā.

ULMANIS Kārlis (1877—1942) — burž. Ljas reakcionārs politisks darbinieks. Dz. lielsaimn. ģimenē. Mācījies Leipcigas Lauks. inst., Nebraskas univ. Lauks. inst. (ASV); agronoms. 1913 atgriezies Ljā, darbojās latv. lauku buržuāzijas saimnieciskajās org-jās un b-bās. 1917 — Krievijas Pagaidu valdības Vidzemes gub. komisāra vietnieks. Viens no kontr-revolucionārās *Zemnieku savienības* organizatoriem un līderiem; vadīja latv. buržuāziju cīņā pret Oktobra rev. un pad. varu Ljā. 1918 XI — 1921 VI Ljas burž. pagaidu valdības pr-jis, kas, vācu, vēlāk angļu un amerikāņu imperiālistu atbalstīts, asiņaini izrēķinājās ar Ljas rev. strādniecību. Min. prezidents (1925—26, 1931 un 1934 III — 1940 VI) un ārlietu min. (1926, 1931, 1934—36). Viens no valsts aparāta korupcijas galv. vaininiekiem (dēvēts par «korupcijas tēvu»). 1934 V ar *aizsargu spēkiem* izdarīja *fašistisko apvērsumu* un kļuva par Ljas fašist. diktatoru (1936 IV iecēla sevi arī Ljas valsts prezidenta amatā); realizēja atklātu teroristisku diktatūru lauku un pilsētas buržuāzijas interesēs. 1940 VI Ljas darbaļaudis fašist. režīmu gāza, un, sanākot Ljas Tautas saeimai, 1940. 21. VII U. tika atcelts no valsts prezidenta posteņa.

No *Tildes Enciklopēdijas*, 2012. gadā.

1877-1942

Ulmanis Kārlis

Latvijas Republikas Valsts un Ministru prezidents. Dzimis 1877.4.IX Jelgavas apriņķī Bēzres pagasta Pikšās. Studējis lauksaimniecību Cīrihē un Leipcigā, vēlāk Nebraskas universitātē (ASV). 1902 Bērzē noorganizēja pirmos piensaimniecības kursus Latvijā. 1905 bija Kauguru Lauksaimniecības biedrības lopkopības instruktors un žurnāla "Lauksaimnieks" redaktors. Pēc 1905. gada revolūcijas tika apcietināts un ieslodzīts Pleskavas cietumā. 1906 emigrēja, no 1907 dzīvoja ASV, 1913 atgriezās Latvijā. 1914-1916 bija žurnāla "Zeme" redaktors.

1. pasaules kara laikā darbojies Rīgas Lauksaimniecības centrālbiedrībā un bēgļu organizācijās. 1917 IV ievēlēts par Vidzemes guberņas vicekomisāru. Latviešu zemnieku savienības izveidošanas iniciators un vadītājs. Piedalījies **Demokrātiskā bloka** un **Latvijas Tautas padomes** izveidošanā un darbā. **Satversmes sapulces** un 1.-4. **Saeimas** deputāts. **Latvijas Pagaidu valdības** Ministru prezidents (1918.18.XI-1921 VI), Ministru prezidents (1925 XII-1926 V; 1931 III-XII; 1934 III-1936 IV), ārlietu ministrs (1918 XI-1919 VI; 1926 V-XII; 1931 III-XII; 1934 III-1936 IV), kara ministrs (1919 X-1920 VI), apgādības ministrs (1918 XI-1919 XII), zemkopības ministrs (1918 XI-XII; 1919 VII-IX). Žurnāla "Baltijas Lauksaimnieks" redaktors (1921-1938).

1934, būdams Ministru prezidents un ārlietu ministrs, K.Ulmanis izdarīja **15.maija valsts apvērsumu** un nodibināja autoritāru režīmu. 1936 IV-1940.20.VI bija Valsts un Ministru prezidents, līdz 1940.21.VII - **Valsts prezidents**. Apbalvots ar **Lāčplēša Kara ordeni**, Triju Zvaigžņu ordeni, Viestura ordeni un Atzinības krustu. 1940.22.VII deportēts uz PSRS Stavropoles novadu un nometināts Vorošilovskā (tagad Stavropole). 1941.5.VII apcietināts un ieslodzīts Vorošilovskas cietumā.

Miris 1942.20.IX Krasnovodskas cietumā Turkmēnijā. Kapa vieta nav zināma.

K. Ulmaņa dzimtajās mājās Pikšās 1993 atvērta memoriālais muzejs.